

SÖZLÜ YARGILAMA

Prof. Dr. Süha TANRIVER

Doç. Dr. Emel HANAĞASI

©Bu doküman eğitim amacıyla hazırlanmış ve öğrenciye verilmiştir.

İzinsiz çoğaltılması ve satılması halinde gerekli cezaî ve hukukî yollara başvurulacaktır.

DAVANIN TEMEL AŐAMALARI

ÖN İNCELEME

**Davanın
açılması**

**Dilekçelerin
teatısı**

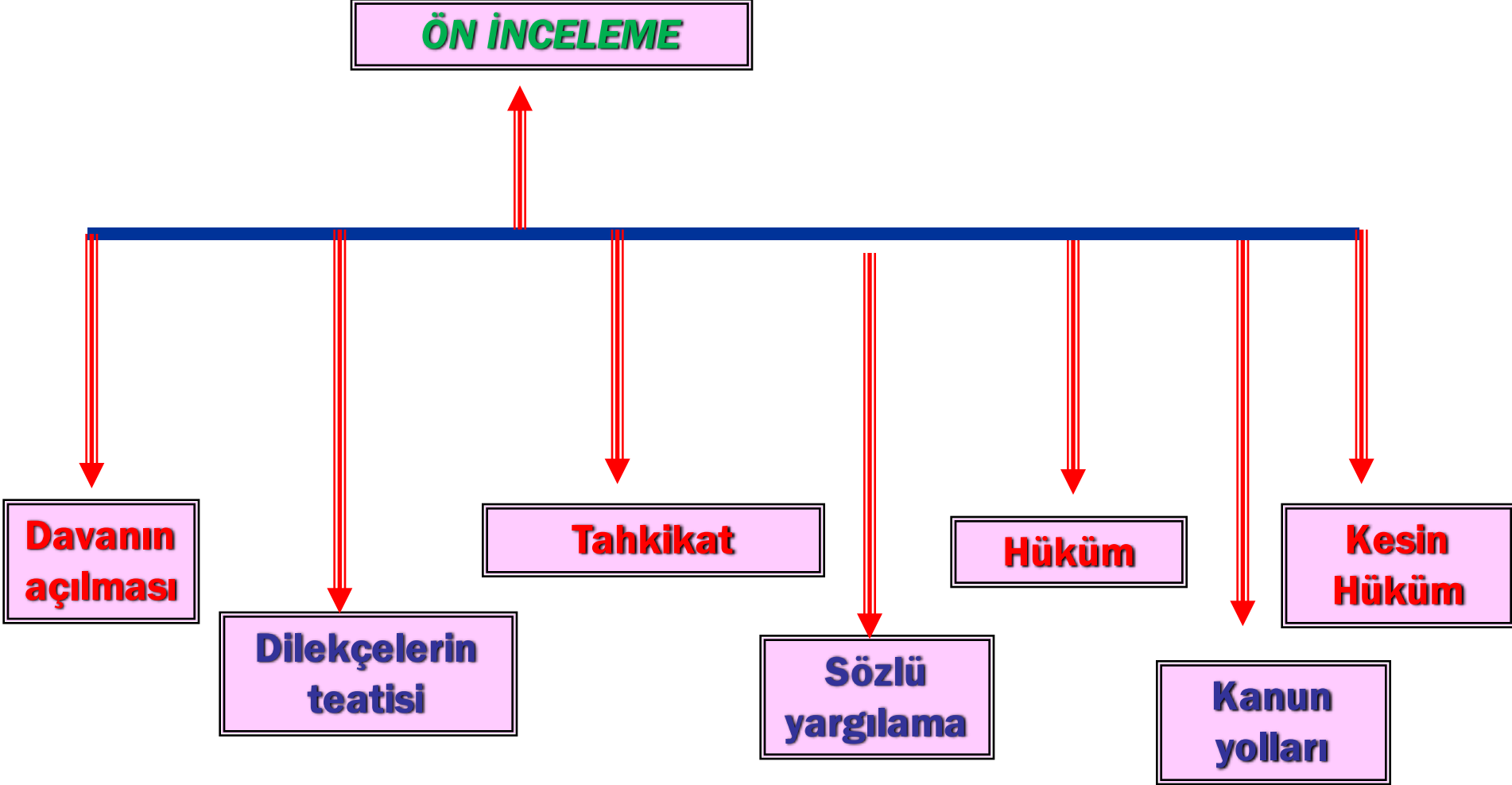
Tahkikat

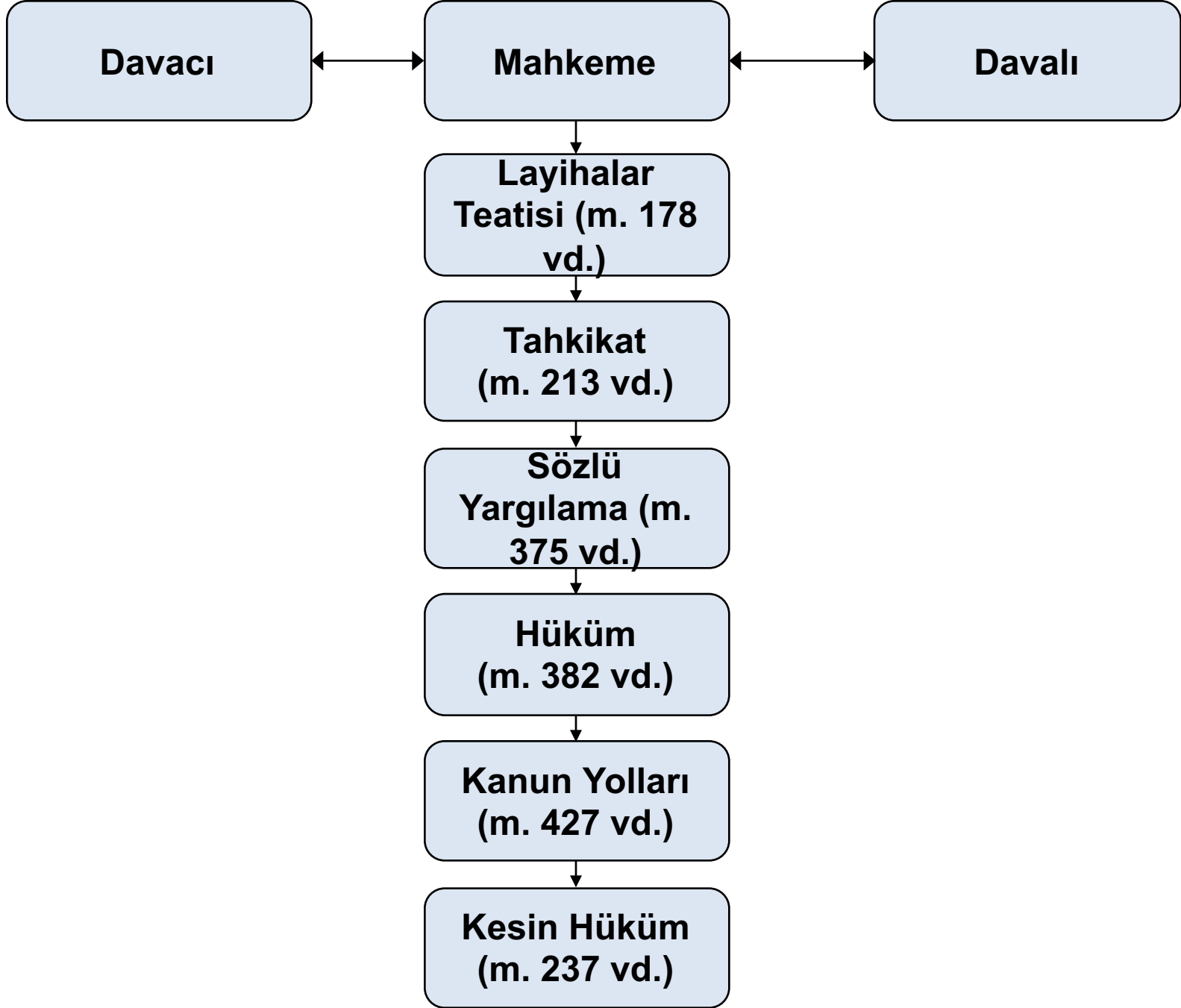
**Sözlü
yargılama**

Hüküm

**Kanun
yolları**

**Kesin
Hüküm**

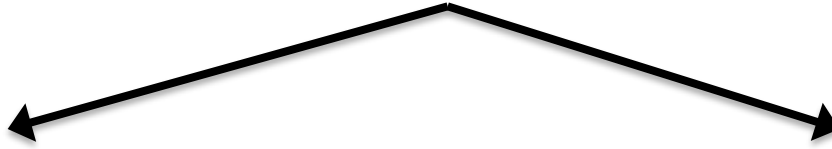

MÜDDEABİHİN TEMLİKİ (DAVA KONUSUNUN DEVRİ)

Dava konusunun devrine engel olacak şekilde bir ihtiyati tedbir kararı verilmemişse, taraflar dava konusunu dava sırasında devredebilirler. Çünkü, sadece davanın açılmış olması, dava konusu üzerindeki tasarrufları sınırlamayacaktır. Ancak davanın açılmasından sonra yapılacak tasarruflar özellikle davanın tarafları için iyiniyetli kabul edilemez. [HMK m. 125](#)'te, iki taraftan birinin dava konusunun devri halinde, diğer tarafın seçim hakkı bulunduğu belirtilmiştir.

Mahkeme dava konusunun devri üzerine, diğer tarafa seçim hakkını sormalı ve ona göre davaya devam etmelidir. **Diğer taraf cevap vermezse**, mahkeme davaya eskisi gibi devam edemez ve tarafların yerine geçerek seçim hakkını kullanamaz. **Bu durumda dosyanın işlemden kaldırılmasına (m. 409) karar vermelidir.** **Davacı seçim hakkını kullandığında**, 125. maddede iki ihtimal öngörülmüştür. Bu iki ihtimalin seçilmesi halinde de, kanundan kaynaklanan bir durum olduğundan iddia ve savunmanın genişletilmesi söz konusu olmaz.

Davaya, devralan üçüncü kişiye karşı aynı dava konusu üzerinden devam edilir.

Davaya, devreden tarafa karşı tazminat davası olarak devam edilir.

Davaya, devralan üçüncü kişiye karşı aynı dava konusu üzerinden devam edilir.

Bu durumda davanın tarafı değişir, eski tarafın yerini dava konusunu devralan yeni taraf alır, ancak dava konusu aynı kalır. Özellikle dava konusunu devralan üçüncü kişinin iyiniyetli olmadığı durumlarda bu yola başvurulması daha uygundur. Çünkü, kötü niyetli üçüncü kişiye karşı davanın kazanılma ihtimali daha yüksek olacaktır. Bu durumda devralan üçüncü kişi davaya davet edilir. Üçüncü kişi dahil olduktan sonra davaya kaldığı yerden devam edilir. Dava sonunda, ancak davaya dahil olan üçüncü kişi lehinde veya aleyhinde hüküm verilir. Ancak, devreden kişi devralanla birlikte müteselsilen yargılama giderlerine mahkum edilecektir. Şayet davanın diğer tarafı devralan üçüncü kişiye karşı davaya devam edilmesi ihtimalini seçer ve davayı kaybederse, devreden davanın eski tarafına karşı tazminat davası açma hakkı saklıdır; devralana karşı davaya devam edilmesi, devredene karşı sahip olunan haklardan feragat anlamına gelmez.

Davaya, devreden tarafa karşı tazminat davası olarak devam edilir.

Bu durumda davanın tarafında bir değişiklik olmamakta, ancak davanın konusu değişmektedir. Davanın diğer tarafı, artık aynı dava konusunu talep edemeyerek devreden taraftan tazminat talep etmektedir. Bu tazminat, sadece dava konusu ile sınırlı olmayacak, dava konusunu elde edememekten kaynaklanan diğer zararları da kapsayabilecektir.

Bununla birlikte **Yargıtay**, bir çok kararında, *davalının dava konusunu devri halinde* davacının yukarıda belirtilen seçim hakkına tam olarak sahip olduğunu, *davacının dava konusunu devri halinde ise*, davalının böyle bir seçim hakkı olmayıp davacının dava konusunu devrettiği üçüncü kişinin onun yerine geçerek davaya devam edeceğini belirtmiştir.

Davacı ←————→ Mahkeme ←————→ Davalı

Sözlü Yargılama

Yukarıda açıklanan aşamalar tamamlandıktan sonra, hâkim, bir duruşma günü belirler ve tarafları sözlü yargılamaya davet eder. Bu davetiyede taraflar hazır bulunmadığında yokluklarında hüküm verileceği bildirilir (m. 186). Taraflar sözlü yargılamada, geline aşamada, dilekçelerinde ileri sürdükleri hususlarla, tahkikatın sonucunu tartışarak kendi lehlerine hak çıkarmaya çalışırlar.

Sözlü yargılama sonunda, dava hüküm vermek için yeterince aydınlanmışsa, hâkim sözlü yargılamanın bittiğini tefhim eder ve hüküm verir. Ancak mahkeme, **hüküm vermek için davanın yeterince aydınlanmadığı kanaatindeyse veya tarafların bu yönde talepleri varsa**, tahkikatın genişletilmesine karar verir. Bu durumda, tahkikat genişletilir ve bu çerçevede inceleme yapılır. Bundan sonra da aynı şekilde tarafların dilekçe vermeleri ve sözlü yargılamanın yapılması gerekir.

HÜKÜM

Sözlü yargılamaya davet edilen taraflar dinlendikten sonra, yargılamanın sona erdiği bildirilerek kararın tefhim edilmesi gerekir. Kararın tefhim, en azından **hüküm sonucunun** duruşma tutanağına yazdırılarak okunması suretiyle olur. Sadece hüküm sonucu tefhim edilmişse **gerekçeli kararın bir ay içinde** yazılması gerekir (m. 294). **Kararın mutlaka m. 297'deki hususları içermesi gerekir.**

Kararın aslı mahkemenin karar kartonunda saklanır (m. 300). Kararın taraflara tebliğ edilen tasdikli suretine **ilâm** denir.

İlâmın tebliği ile temyizi mümkün olan kararlar için temyiz süresi başlar.